

Verslag thematafel Ma.ak020 'De sociale kansen van de verduurzaming van Zuidoost'

21-05-2019

Facilitatoren: Anne Stijkel en Diny Ceelen

De knersende kwestie:

“Hoe voorkomen we energie-armoede, hoe zorgen we dat de sociale kansen die de verduurzaming van Zuidoost in zich heeft ten goede komen aan groepen die nu niet of maar moeilijk volwaardig mee kunnen doen?”

Verdieping van de kwestie

De klimaatverandering vraagt om radicaal en snel ingrijpen in ons energieverbruik. Het moet anders. Tegelijkertijd staan we voor de opgave dit niet te doen ten koste van een deel van de gemeenschap die niet meer verdrukking kan verdragen. Het bestaan van toenemende energiearmoede is niet meer te ontkennen. Daarvoor zijn meerdere fricties aan te geven:

- Veel huurwoningen zijn slecht geïsoleerd, huurders hebben hier geen invloed op maar betalen wel de hoge energierekening.
- VvE's zijn onvoldoende voorbereid op diepte investeringen in duurzaamheid en hebben vaak hun meerjaren onderhoudsplanning niet op orde. Onderlinge belangenverschillen spelen hierbij een rol (bv: alleen de bovenverdieping gaat profiteren van de lagere energierekening).
- Culturele (intrinsieke) factoren: het warm willen hebben in temperatuur kent vaak een achtergrond van opgroeien in een warm land.
- Sociaal-emotionele factoren: het warm (goed) willen hebben in je eigen huis in een samenleving waar je vaak in de kou staat, niet echt volwaardig mee kunt doen. Het niet spreken van de taal, het ontbreken van zelfvertrouwen, het niet zien van perspectief leveren een lock-in gevoel op.
- Armoede en schuldenlast maken investeren in energiebesparing tot een ver van mijn bed show, overleven is hier vaak feitelijk aan de orde (hoe kom ik die laatste week van de maand door).
- Het thema Jongeren wordt in een speciale alinea onderaan toegelicht!

Duurzame oplossingen zullen dus moeten komen voor al deze fricties. We zullen de voorwaarden moeten creëren voor een samenleving die mogelijkheden schept om verduurzaming voor alle groepen binnen Amsterdam mogelijk te maken.

Context Amsterdam Zuidoost: ruim 50 % leeft op of onder de armoedegrens; slechts 30% wil nog gaan stemmen voor gemeenteraadsverkiezingen.

Wij willen verandering van binnenuit, gedragen door de bewoners zelf in oplossingen waar de bewoners zelf eigenaar van blijven en alle zeggenschap in hebben. Financiering kan voor een groot deel komen uit een andere rol voor de overheid: gemeente 3.0 die niet wil bepalen wat er in een wijk gebeurt maar mogelijkheden schept voor de community die zelf de leefwereld weer vorm wil geven. In plaats van investeren in ambtenaren en externe consultants pleiten wij voor de inzet van lokale koplopers die daarvoor een fatsoenlijke vergoeding krijgen.

We zien enkele basisprincipes die we willen koppelen aan voorwaarden:

- Energiebeleid binnen de gemeente Amsterdam wordt nog teveel ingegeven door de lobby van de grote energiespelers op de markt. Dit leidt tot een monopolistisch krachtenveld waar de bewoners het onderspit delven omdat daar sprake is van een zeer versnipperde vraag.
 - Er moet een kanteling komen naar bewonersbelangen waar de overheid veel minder een sturende maar meer een faciliterende rol neemt. Uitvoerende partijen komen uit de bewoners zelf voort, denk aan O2025, Coforce, energie coöperaties als Zuiderlicht etc. Daar moet ook invloed op en eigenaarschap van keuzes die gemaakt worden komen liggen.
- We zullen moeten gaan denken vanuit woonlasten of 'total cost of housing'. Huurtoeslagen zijn gebaseerd op kale huur en energielasten trekken zo een nieuwe laag de armoede in.
 - Voor de fysieke omgeving zijn maatregelen nodig die voor bewoners afdwingbaar zijn. Je mag van een verhuurder verwachten dat hij de woning in bepaalde mate energiezuinig maakt. Hier is een ingrijpende overheid nodig die dat ofwel afdwingt ofwel compenseert.
 - Bewustwording van bewoners is de andere kant van de armoede-medaille. Dit zal een van binnenuit proces moeten zijn. We willen een koppeling van duurzame koplopers aan sociale self-made buurt(opbouw)werkers, de zgn. sleutelfiguren die versterking krijgen in 'train the trainer'-programma's die vervolgens als kwartiermakers de wijk gaan 'besmetten'. Niet het invliegen van externe kennis, consultants, communicatiebureaus etc., maar het traceren en opleiden van deze sleutelfiguren is wat we door de gemeente gefaciliteerd willen zien.
 - Collectieve inkoop en/of gedeeld gebruik
Na de bewustwording kan er keuze gemaakt worden voor anders gebruiken van apparatuur. In ere herstellen van de wasserette, centrale droogplaatsen, gezamenlijke diepvriesruimte is een optie naast de mogelijkheid om apparatuur niet te bezitten maar

te lenen van een coöperatie die dan zorg draagt voor A++ kwaliteit. Coforce (mede gefinancierd uit Social Return gelden, bedrijfsleven en donateurs) zou hier de organisatie en financiering van op zich kunnen nemen.

- 'Sociale kansen' is niet per definitie hetzelfde als 'betaald werk'. We willen een transitie van economische waarde naar sociale waarde, vormgegeven in een maatschappelijke (wijk) economie. Toewerken naar 'commons' dus. Van een uitkering voor niet-geleverde economische diensten willen we naar een maatschappelijk basisinkomen voor wel geleverde maatschappelijke diensten. Mensen gaan meedoen o.b.v. kwaliteiten die ze WEL hebben i.p.v. diploma's die ze NIET hebben. Dit maakt dat iedereen kan bijdragen zonder angst inkomen te verliezen.
 - Er komen lokale doe/leergemeenschappen waar duurzame koplopers, sociale kwartiermakers en vakopleiders samen informeel leren mogelijk maken. Deze gemeenschappen zijn de uitvalsbasis voor diensten die bijdragen aan een duurzame sociale samenleving, die beloond worden naar de keuze die iemand het beste vooruit helpt: investeren in scholing, investeren in bedrijfsmiddelen, uitbetaling in lokale munt of uitbetaling in euro's (basisinkomen of bijverdienste).
 - Voorwaarde hierbij is dat de uitvoering van de participatiewet niet in de weg staat voor deze kwetsbare bewoners maar dat de begeleiding wordt overgeheveld naar de lokale doe/leergemeenschappen, zonder uitstroomverplichting maar op basis van social return.

Speciale aanvulling voor Jongeren!

- Veel jongeren missen de ruggensteun van betrokken ouders waardoor ze focus op hun toekomst missen, onvoldoende belang hechten aan onderwijs of zich daar niet thuis voelen, geen discipline geleerd hebben en zich makkelijk wenden tot de straatcultuur met de eigen verdiencircuits.
- Jongeren uit Zuidoost voelen dat ze zich moeten bewijzen als ze wel een baan of stage hebben, te laat komen bv levert projectie van de omgeving op 'ze komen altijd te laat'. Zeker als de schoolloopbaan maar moeilijk verloopt verliezen ze het zicht op waar ze WEL goed in zijn.
- Veel jongeren hebben geen geloof meer in het systeem. Ze geloven niet dat ze kansen krijgen om echt mee te kunnen doen. Er zijn geen woningen, er is moeilijk werk te vinden of te houden. Ze zien een bovenlaag steeds rijker worden maar vinden zelf geen ingangen. Ze moeten vechten om te overleven.
- Het thema duurzaamheid is voor deze doelgroep een ver van mijn bed show, ze zijn er niet mee bezig en worden er nauwelijks mee geconfronteerd.

Toch zien we ook hier mogelijkheden in het verlengde van het bovengenoemde maar met enkele specifieke aanscherpingen.

- Het is mogelijk jongeren te verleiden tot een nieuwe koers maar dan zul je moeten triggeren en communiceren op een cultuureigen manier. We denken aan aansluiten op de entertainmentwereld en die betrekken in het zoeken naar manieren om jongeren te bereiken op het thema duurzaamheid en energie.
- Er is in Zuidoost een netwerk van 'influencers' die door veel jongeren gevolgd worden. Vloggers, rappers etc. in de stijl van Nipsey Hussel, die de taal van de jongeren blijven spreken. In een speciale campagne kunnen zij jongeren op nieuwe gedachten kunnen brengen, het thema duurzaamheid en de kansen daarin in eigen taal en stijl neerzetten.
- Vanuit die campagne kan gezocht worden naar duurzaam bijverdienen! In plaats van vakkenvullen, of kleine street hussles, naar bijbaantjes speciaal gecreëerd voor middelbare scholieren. Met een hippe streetwise uitstraling!
- 'Besmetten' naar andere groepen door filmpjes en vlogs te posten op social media. We willen hiervoor samenwerking zoeken met de creatieve VMBOschool 'het Mediacollege'.